

Utsänt till: Medlemmarna i AG 32
samt för kännedom: B Pekkari

PROTOKOLL

Nr 77

fört vid möte med AG 32 den **16 november 2011** hos Arbetsmiljöverket i Stockholm.

Närvarande:

Bengt Sjögren, Institutet för miljömedicin, KI (ordf)
Mathias Lundin, Svetskommissionen (sekr)
Bengt Christensson, IVL
Johan Ingemansson, Böhler Welding Group Nordic
Marie Kransdal, 3M
Göran Lidén, Stockholms Universitet
Malin Nilsson, Teknikföretagen
Jouni Surakka, Arbetsmiljöverket
Göran Säwemark, Esab
Anders Wallerö, Sandvik Materials Technology
Börje Wemmert, Nederman (via telefon)
Gunnar Wigenstam, Byggnadsarbetarförbundet

1. Godkännande av dagordning

Ordförande hälsade alla välkomna.

EMF tas upp under punkt 6 a). Dagordningen godkändes därmed.

2. Föregående mötes protokoll (nr 76)

Protokollet genomgicks och följande noteringar/korrigeringar gjordes:

Mötet var 2011 och inte 2010.

§ 2 HGV för litium ska vara 0,02 mg/m³ (inte 0,2). Noterar att remisstiden har gått ut och att gränsvärdet troligen landar där. Litium finns i belagda elektroder för att minska fuktupptagningen, och anrikas i röken med en faktor ca 5. Medför knappt 1 % i röken för ”vanliga” olegerade elektroder. Blir därmed ”likvärdigt” med mangan (1 % Li med HGV 0,02 mg/m³ jämfört med 5% Mn med HGV 0,1 mg/m³).

Jouni skickar länk till konsekvensutredning.

§6 Finns filter som kan avskilja CO. Men eftersom CO är en luktlös gas rekommenderas inte detta, eftersom man inte vet när filtret är mättat.

Bengt Christensson återkommer med status IVL projektet om andningsskydd.

Protokollet godkändes därmed och lades till handlingarna.

3. Byggnads temadagar, rapportering

Gunnar W rapporterade Byggnads stora temadag för alla skyddsombud den 23 mars 2011. Man gick igenom budskapet i två skrifter om hälsa och säkerhet vid tillfälliga arbetsplatser. De finns öppna att

ladda ner via www.byggnads.se under Säkerhet och Material. Skrifterna heter "Gör så här", med fokus på tränga utrymmen, och "Undvik olyckor" med fokus på kolmonoxid.

Gunnar vidarebefordrar info om Svetslärmötet till VVS Yrkesnämnd.

4. Pågående projekt

(a) Information till företag för att uppfylla direktivet om Optisk strålning, AFS 2009:7 – Projekt

Mathias rapporterade att projektet beviljat. Finansierat av AFA. Ska mäta optisk strålning och ta fram information om säkerhetsavstånd och skydd. Peter Nayström Swerea Swecast, är projektledare.

SP, som ska utföra mätningarna, har köpt in mätutrustning som man håller på att prova den.

Referensgruppsmöte är planerat till den 25 januari 2012

Artikel i tidningen Gjuteriet där man gjort preliminära mätningar. Verkar som man får ett mycket effektivt skydd. Verkar relativt enkelt att skydda sig. Borde finnas resultat för skydd för svetsning.

Marie tar kontakt med Peter Nayström angående möjlig input (mätningar etc) från 3M till projektet.

Hur skyddar vanliga besöksglasögon? Marie menar att vanliga klara skyddsglas som 3M har, polykarbonatglas, tar bort 99,9 % av UV-strålningen. Frågan är om det räcker.

Diskuterade att det verkar vara stor skillnad mellan olika ljusbågar (svetsmetoder) och att det blir olika reflektion för olika material.

Guiden om optisk strålning (kopplad till direktivet) finns inte översatt till svenska och inga industri-exempel ingår.

Tabell 1.1 i direktivet anger gränsvärden för olika frekvensområden.

(b) "Svetsarätt" – Internetbaserat utbildningsmaterial för hälsa och säkerhet vid svetsning

www.svetsaratt.se är ganska klar. Håller på att granskas. AG 32 är välkomna att lämna synpunkter.

Användare: guest & Lösenord: guest1. Referensgruppsmöte 6 december. Målet är att sajten ska vara klar i år. Ska sedan spridas till skolor etc under våren.

Ann-Beth håller föredrag om svetsaratt.se på Svetslärmötet (SLM) den 3-4 januari 2012.

(c) Speciering av manganföreningar i svetsrök och svetsares blodplasma

Göran Lidén rapporterade om det projekt han driver som behandlar hur Mn transporteras i blodet och även penetrerar blod-hjärnbarriären. Mätningar och blodprover gör på arbetsplatser. Blodanalys ska utföras. Det är endast en del av Mn som hamnar i blodet. Ska mäta på 80 svetsare och 20 kontrollpersoner. Knappt 20 st är utförda. Speciering, till vad är Mn bundet och valenstal etc. Lösighetsprov ska utföras för att simulera det som pågår i lungan för att se hur Mn föreningarna löses upp. Var det löses upp, hur det löses upp och under hur lång tid.

Järn och mangan är essentiella ämnen, alltså något som kroppen behöver. Mn binds i blodet till ett antal molekyler t.ex. lite större proteiner och lite mindre molekyler citrater och annat. De mindre molekylerna kan transportera manganet genom blod-hjärnbarriären.

Man kan undersöka förändringar i hjärnan med MRI men ingår inte i projektet.

Göran berättade även om möjligheten att Mn transporteras in i hjärnan via luktnerven. Detta kommer dock endast till luktcentrum som inte heller störs lika mycket.

Nästa referensgruppsmöte är i maj 2012, datum ej bestämt.

5. ARMUS – Arbetsmiljöutbildning för svetsare

Mathias visade utkastet till riktlinjen som listar läromål, minimikrav för arbetsmiljöutbildning för svetsare. Diskuterade innehållet och kompletterade.

Primära målsättningen är att all svetsutbildning anammar dessa minimikrav. Dessutom kan utbildningsanordnare utforma separata kurser för att uppfylla riktlinjen. Riktlinjen kommer att spridas till skolorna via Svetskommissionen.

Mathias cirkulerar denna på remiss inom gruppen så snart som möjligt, deadline 15 februari.

Målsättningen därefter är att efter nästa möte kunna gå ut med detta som en fastställd riktlinje.

Bengt skickar lista med förklaring till verb som anges för att formulera läromål.

6. Rapportering:

(a) Arbetsmiljöverket

Janez Marinko rapporterade om status för EMF-direktivet. I juni lades det fram ett förslag med undantag för t.ex. MRI. Under polska ordförandeskapet lades fram ett förslag med mätbara gränsvärden enligt ICNIRP. Efter detta har det uppstått kaos i direktivarbetet med många tidskrävande diskussioner.

Man har ett sista möte den 21 november. Sannolikt blir inte förslaget till direktivet klart. Troligen kommer ett undantagsdirektiv som förlänger tiden för implementering till 2016. Om detta inte sker kommer det gamla direktivet att börja gälla, vilket enligt Janez inte kommer att drabba svetsning. Han menar att vi ju inte observerat några problem med EMF vid svetsning.

Symtom trötthet, yrsel och illamående.

Engelsmännen har mätt på 6 olika svetsmetoder. Undersökningen, beställd av CEMET, och ett position paper, **bifogas**. Slutsatsen är att enda svetsmetoden som har någon risk att överskrida gränsvärdena motståndssvetsning med MF/DC (likström).

Verkar som att flera länder inte vill ha något direktiv alls.

Jouni rapporterade om Arbetsskadeutveckling för svetsare, presentation **bifogas**.

Noterar att SCB anger att det finns 16600 svetsare i Sverige 2010. Inte medräknad utländsk arbetskraft. Statistiska osäkerheten uppskattas till ± 2500 .

Arbetsskador med frånvaro och arbetssjukdomar minskar samtidigt som antal svetsare ökar, vilket noterades som mycket positivt.

Jouni presenterade vidare om status för nya gränsvärden, **bifogas**. Förslaget till ny gränsvärdeslista är klar och ska godkännas slutgiltigt 29 november.

Det enda som berör svetsning är nytt HGV för litium och ändrat HGV för kobolt. Se vidare länk till konsekvensutredningen

http://www.av.se/dokument/afs/exremisser/Konsekvensutr_HGV.pdf

respektive länk till pågående föreskriftsarbete

<http://www.av.se/lagochratt/regelarbete/pagaendeforeskrifter/pagaende.aspx>.

(b) IIW commission VIII

Mathias rapporterade om aktiviteter från IIWs Årsmöte i Chennai, Indien, i juli.

VIII-2123-11 "Health and safety risks in welding activities" (**bifogas**) är tänkt att bli ett "Best Practice"-dokument. Det noterades att man bör lägga till angående effektiva åtgärder, effective actions. Man är intresserad av kommentarer till dokumentet.

Under ett särskilt joint meeting mellan Commission II & VIII presenterades om aktiviteterna i Holland av initierade av holländska Trade Union och Royal Metal Association. Metalindustrin i Holland: 2 700 företag, 260 000 anställda, omsättning 85 Mdr EUR. 1993 kom ett krav på 5 mg/m^3 och en rekommendation om 1 mg/m^3 för svetsrök.

Metal H&S catalogue – 5xBetter (www.5xbeter.nl) motsvarar vår svetsarätt.se. Man har en interaktiv del där man går igenom en checklista för att se om verksamheten klarar gränsvärdeskraven. 22 fact sheets nedladdningsbara via www.5xbeter.nl.

(c) Standardisering – AGS 449 Miljö. Hälsa och säkerhet

Läget för aktuella standarder och förslag gicks igenom, enligt nedan.

Beteckning	Titel	Kommentar
EN ISO 10882-1:2011	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provtagning av luftburna partiklar och gaser i svetsarens andningszon - Del 1: Provtagning av luftburna partiklar	Fastställd 2011-09-26
EN ISO 10882-2:2001	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provtagning av luftburna partiklar och gaser i svetsarens andningszon - Del 2: Provtagning av gaser	Bekräftad 2010. Ska eventuellt revideras
EN ISO 15011-1:2009	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 1: Bestämning av emissionshastighet vid bågsvetsning och insamling av rök för analys	Fastställd 2009-10-26
EN ISO 15011-2:2009	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 2: Bestämning av gaser utom ozon	Fastställd 2009-10-26
EN ISO 15011-3:2009	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 3: Bestämning av ozonemission	Fastställd 2009-10-26
EN ISO 15011-4:2006	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser bildade vid bågsvetsning - Del 4: Rökdatablad	Publicerad 2006-05-08. Tillägg publ. 2008
CEN ISO/TS 15011-5:2006	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Part 5: Identifiering av termiska nedbrytningsprodukter bildade vid svetsning och skärning i produkter bestående helt eller delvis av organiska material (ISO/TS 15011-5:2005)	Publicerad 2006-03-01 Indragen
EN ISO 15011-5:2011	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Part 5: Identifiering av termiska nedbrytningsprodukter bildade vid svetsning och skärning i produkter bestående helt eller delvis av organiska material	Fastställd 2011-09-23
ISO/DTS 15011-6	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 6: Procedur för kvantifiering av rök från motståndspunktsvetsning	Nytt projekt. DTS-omröstning tom 2012-01-06
EN ISO 15012-1:2004	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Utrustning för infångning och avskiljning av svetsrök - Del 1: Provning av avskiljningsförmåga för svetsrök (ISO 15012-1:2004)	Fastställd 2006-09-21. Rev pågår. Ny titel. DIS-omr avsl 2011-09-07
EN ISO 15012-2:2008	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provning och märkning av utrustningar för filtrering av luft - Del 2: Bestämning av minsta volumetriskt luftflöde (ISO 15012-2:2008)	Fastställd 2008-04-14
prEN ISO 15012-3	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Utrustning för infångning och avskiljning av svetsrök - Del 3: Bestämning av infångningsgrad för integrerade utsug	CD avslutad 2007-06-29 Nytt förslag, N 262. Uppdelning av del 3
prEN ISO 15012-4	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Utrustning för infångning och avskiljning av svetsrök - Del 4: Allmänna krav för utrusning för avskiljning av svetsrök	Nytt projekt N 265. Uppdelning av del 3. Preliminärt proj.
New work item ISO/TR	Health and safety in welding and allied processes – Vocabulary	
New work item	Safety of thermal cutting machines	NWIP till 2011-02-11

Börje rapporterade att ISO kommer att ta över jobbet med ISO 15012-4 (WG 4).

Projektet för ISO 15012-3 har ändrat scope (och titel) för att omfatta integrerade utsug i pistolen. En Round Robinstudie har visat en infångningsgrad från två labb på 20 respektive 90 % för samma utrustning med integrerat utsug. Börje menade att det är mycket flödesberoende. Båda mätningarna skulle göras 50 m³/h. Mätningarna ska göras om.

Möte i Buxton CEN / TC 121/ SC 9/WG 4 för vidare arbete med ISO 15012-3 den i 21-22 februari.

Möte med ISO/TC 44/SC 9 för vidare arbete med ISO 15012-1 och -4 den 17 april i Milano. Nytt projekt om safety of thermal cutting har startat.

(d) Svetskommissionen

Mathias meddelade att Svetskommissionen tillsammans med Elmia anordnar mässan Elmia Svets & Fogningsteknik den 8-11 maj 2012. Mässan sker i anslutning till Elmia Automation.

Se vidare punkt 11 angående informationsprojekt.

(e) Parterna (Metall, Byggnads, Teknikföretagen ...)

Inget utöver ovan.

(f) Institutioner (KTH, Stockholms Universitet)

Inget utöver ovan.

(g) Institutet (KI, IVF, IVL, ...)

Inget utöver ovan.

(h) International Agency for Research on Cancer (IARC)

Information kan sökas på www.iarc.fr. Inget övrigt.

7. Informationsprojekt och medlemsfrågor

Gick kort igenom listan över informationsprojekt, **bifogas**.

Bengt C berättade att han medverkat med ett föredrag under en utbildning av säljare av skyddsutrustning på 3M. Konstaterade att detta är en mycket viktig målgrupp.

3M har ett antal beräkningsverktyg för att bestämma vilken utrustning man bör välja.

Marie kollar om någon kund kan skriva om lyckad investering i arbetsmiljöutrustning med exempel.

Fattas någon i gruppen? Gruppen ombeds återkomma med eventuella förslag till Mathias.

Skolor/utbildare saknas i gruppen. Johan och Mathias kollar med AG 14 om representanter från Lernia och/eller Montico.

8. Övriga frågor

Inget.

9. Nästa möte

Nästa ordinarie möte bestämdes till **den 14 mars 2012** kl. 10.00 – ca 15.00 hos Arbetsmiljöverket, preliminärt rum 933 Aveny.

Vid protokollet

Mathias Lundin